

tius communitatis vergentes non solum corrigeret, sed etiam inquirere, ut corrigat, prout docet *S. Th. 2. 2. q. 33. art. 2. ad 4.* sine tamen nimia sollicitudine, ut notat *Alex. l. c. q. 15.* Expedit autem, ut aliquando corrigeret dissimilem, si defectus scandalum non afferant, vel si prævideat subditum ex correctione pejorem fieri, vel si tempus opportunius sit expectandum. Et hic advertendum, quod, si oportet ad corrigidum, superior potest subditum etiam verberare, et conviciis increpare ex *D. Th. 2. 2. q. 72. art. 2. ad 2.*, modo non agat ex ira, nec coram secularibus, aut novitiis. Et, sicut superior tenetur corrigeret, sic de transgressionibus aliorum tenetur ipsum admonere, qui officium zelatoris habet; *Alex. c. 11. §. 2. q. 8. cum Suar. etc.*

DUBIUM IV.

Ad quid Religiosus obligetur vi votorum.

- 14.** Ad quid obligetur Religiosus ex voto paupertatis? An manuscripta, Reliquæ, et picturae sint propriae Religiosorum? — **15.** An possint habere peculum? — **16.** Quæ non repugnant voto paupertatis? — **17.** An et quomodo peccet Religiosus accipiens, vel absumens sine consensu Superioris? — **18.** An excusat à mortali licentia præsumpta? — **19.** An peccet Religiosus absumens bona in aliud usum quam ei sunt data? — **20.** An possit renunciare, vel non acceptare sibi debita? — **21.** An facere donationes remuneratorias? — **22.** An testari? — **23.** An aliis largiri quod sibi subtraxit ex sibi concessis ad usum? — **24.** Quænam quantitas in Religioso sit gravis? — **25.** An peccet graviter, si accipiat parva usque ad magnam quantitatem? — **26.** An impotens restituere, teneatur sibi subtrahere ex rebus datis ad usum? — **27.** An peccet mutuans res ad usum concessas? — **28.** An abscondens res, ne Superior de eis disponat? — **29.** Quid, si Prælatus det licentiam ad expendendum ad usus turpes aut vanos? — **30.** An hæc licentia sit de se invalida? — **31.** An subditus obtenta licentia generali, peccet contra paupertatem, et teneatur restituere, tam ipse, quam accipiens, si expendat in usus tuples? — **32.** An Superior possit dare licentiam aliquid ludo exponendi? — **33.** An excusat licentia petita, et injuste negata? — **34.** An accipiens aliquid à Religioso sine licentia, possit aliquando id retinere? — **35.** An votum paupertatis possit per consuetudinem abrogari? — **36.** An Abbatissa possit libere bona Monasterii administrare? An instituere beneficia, et ea auferre? necnon conferre Capellanias etc.? — **37.** De voto Castitatis. Hic etiam agitur de *Clausura* Religiosorum. — **38.** Ad quid obligetur Religiosus ex voto Obedientia? Et an teneatur subditus obedire sub gravi, si Prælatus non jubeat *in virtute obedientie*, vel sub pena gravi? — **39.** An teneatur ad ea quæ indirecte pertinent ad Regulam? — **40.** An ad ea quæ sunt contra, vel supra Regulam? An teneatur assistere morbo contagioso infectis? — **41.** Quid, si Regula obliget sub peccato? — **42.** Quid si non sub peccato? — **43.** An obligentur Religiosi ad nova Statuta Capitularorum? — **44.** An teneantur obediere Prælati Regulam reformantibus?

- **45.** An Prælati possint præcipere sub peccato actus inter nos? — **46.** An Religiosus non obediendo dupliciter peccet? — **47.** An teneatur obediare, si dubitat, utrum res præcepta sit licita? Quid, si habeat opinionem probabilem quod non teneatur? — **48.** An Religiosus validè voveat sine licentia Prælati? — **49.** An teneatur obediare Prælato jubenti revelare secretum commissum? — **50.** An Religiosus teneatur ad vota in professione emissa, etiamsi superveniat aliqua notabilis circumstantia non prævisa? An valeat licentia impetrata à Prælato inferiori, si à majori fuerit prius denegata? — **51.** *Moniales* quibus Superioribus teneantur obediare? — **52.** An Abbatissa possit ipsis præcipere, obligando in conscientia? — **53.** An cum ipsis dispensare in Regulis et votis? — **54.** An irritare vota emissæ cum suo consensu? — **55.** An vota novitarum? — **56.** Plura notanda circa obedientiam Monialium debitam Episcopo. — **57.** An Moniales in actu visitationis teneantur revelare transgressiones aliarum Episcopo interroganti? — **58.** De Confessariis Monialium, remissive. — **59.** Pluranotanda de electione Abbatissæ. — **60.** De privilegiis Regularium et Monialium. An Moniales gaudent privilegiis Religiosorum ejusdem Ordinis? — **61.** Et I. An Abbatissæ possint dispensare in jejuniis, Officio? etc. II. An Moniales possint absolvī ab Episcopo? III. An omnes Regulares possint divina peragere tempore interdicti? — **62.** An laici possint sepeliri in Ecclesiis Monialium? — **63.** De privilegiis Regularium circa divinum officium. — **64.** An Prælatus possit privilegia limitare?

14. — *Resp. 1.* Religiosus ex voto *Paupertatis* obligatur, ut nihil habeat proprium. Nomine *proprii* autem intelliguntur bona temporalia pretio æstimabilia, quorum dominium, vel certe facultatem disponendi liberam, et independentem in perpetuum abdicavit. Constat *ex cap. Non dicatis 12. qu. 2. c. Monachi.*

“ *Dicitur 1. Bona temporalia*: quia retinet Religiosus dominium bonorum spiritualium, honoris, famæ, et similium. Item jus eligendi, praesentandi, conferendi regulare beneficium, etc. *S. Thom. 2. 2. q. 186. art. 7. Sanch. l. 7. c. 18. Less. l. 2. c. 4. d. 5. Laym. l. 4. t. 5. c. 7.* ”

Quæritur hic, an manuscripta sint propria Religiosorum. Negat *Heno cum aliis apud Contin. Tourn. t. 3. p. 80.* tum quia, ut ait, manuscripta saepè sunt pretiosiora libris impressis, tum quia sicut picturæ et quælibet arte facta à Religiosis, etsi postulent multum ingenii, Religioni cedunt, ita et manuscripta. Sed probabilius affirmant communissimè *Lugo D. 3. n. 230. Sporer t. 3. de statu Rel. p. 97. n. 149. et Salm. de Rest. tr. 22. cap. 2. n. 195. cum Peltiz. Diana, etc.* tum quia manuscripta sunt quid spirituale, cùm sint partus ingenii, quamvis alieno studio elaborata; tum quia pertinent ad scientiam, quæ non cadit sub voto paupertatis; quia talis est communis consuetudo. Hinc (ut dicemus *n. seq. vers. Ita respectu*) ex *Brevi Benedicti XIII.* Religiosi promoti ad Episcopatum debent omnia bona suis Superioribus resignare, præter manuscripta. Et insuper *Clemens VIII*, apud *Spor. loc. cit.* expressè declaravit, quod Religiosi possunt ad suum arbitrium sua manuscripta alienare, etiam sine licentia. Idem sentit

Tourn. l. c. *N*ummodo (excipit cum aliis) non sit aliter definitum in Ordinis Constitutionibus. Idem, quod de manuscriptis, dicunt *Salm.* ib. de Reliquis. Quoad picturas verò, si Religiosus eas elaboravit animo retinendi, illæ sunt Monasterii. Idem dicendum, si Religiosus sit conversus, quia tales conversi ad hanc tantum recipiuntur, ut artes externas exercitent; excipitur, si conversus eas faciat die festivo, per unam aut alteram horam in die elaborando: ita *Salm.* n. 197. Si autem Religiosus sit chorista, distinguunt idem *Salm.* et *Spor.* cum *Bonac.* *Pell.* et *Diana apud Croix* l. 4. n. 232. et dicunt, quod si tabulæ, tela, colores etc. tradantur ei à Monasterio, tunc picturæ ad Monasterium pertinent: secus, si illa præstentur ab aliis.

« Dicitur 2. *Dominium, vel facultatem disponendi*, propter Religiosos Societatis JESU, qui post emissâ vota retinent, et « acquirere possunt dominium radicale bonorum temporalium, » non tamen habent jus actuale de iis pro suo arbitrio disponendi, » vel utendi, in cuius abdicatione essentia religiosæ paupertatis » consistit; *Sanch.* *Laym.* l. c. n. 3.

« Dicitur 3. *Independentem*, quia Religiosus, etiam professus, » potest habere peculium dependens, et revocabile ad nutum » Superioris, quod nomine proprii non comprehenditur. *Laym.* » c. 7. n. 12. »

13. — An Religiosis licitum sit habere peculium ex superioris licentia? Est hic distingendum jus antiquum à jure novo Concilii Tridentini. De jure antiquo alii, ut *Gerson.* *Theodor.* *Felin.* *Tap.* etc. ap. *Sanch.* *Dec.* l. 7. c. 22. n. 4. negant licitum esse ullum peculium habere. Ratio, tum quia hoc est contra jus naturale, nempe contra votum paupertatis religiosæ, cùm ex administratione peculii Religiosus jacturam facit præcipuarum utilitatum paupertatis; tum quia est contra jus positivum ab Ecclesia in Concil. Lateranensi statutum in cap. *Monachi*, de statu *Monac.* ubi sancitum fuit: « *Monachi non pretio recipiantur, nec peculium permittantur habere.* » Alii verò probabilius tenent id non esse vetitum ex jure antiquo, ut censem *Sylvest.* v. *Abbas.* n. 3. *Nao.* *Comm.* 2. n. 14. *Pal.* t. 3. tr. 16. D. 3. p. 7. n. 2. *Sanch.* l. c. n. 5. *Salm.* tr. 12. c. 2. n. 200. qui dicunt hanc esse receptam sententiam, et *Felix Potest.* de 1. *Præc.* n. 1082. ait esse communem cum *S. Anton.* *Suar.* etc. ac *B. Umberto* c. 18. in *Reg.* *S. Aug.* et *B. Jordano* l. 3. de *Vitiis Fratrum* c. 13. Ratio, quia hoc neque est contra jus naturale, cùm, licet id aduersetur fini paupertatis, non tamen est contra paupertatis votum, quod solum Religiosos obligat, ne rebus ut propriis utantur: neque est contra jus positivum, cùm ex ipso potius contrarium appareat; nam in c. *fin.* *Insinuare Qui Clerici vel roventes*, approbatur professio facta sub conditione vivendi in propria domo; ibique retinendi administrationem honorum in sui sustentationem. Ex quo infertur retentionem peculii non esse contra votum paupertatis, neque contra statum religiosum. Nec obstat textus oppositus in d. cap. *Monachi*; etenim, ne dicantur

Canones inter se contradici, probabiliter ait *P. Milante* in suo libro (cui titulus *Vindicia Regul.* p. 120.), nomine peculii ibi intelligi appropriationem fundorum, quæ tunc temporis Monachij ex massa communi sibi abdicaverant, ut probat ex *Petro Blesensi*, et *Thomassino*; idque solam vetitum fuisse ostendit à Conc. Lateranensi.

Sed majus dubium est an peculia sint vetita ex jure novo? Prima sententia affirmat, et hanc tenent *Pal.* d. *Disp.* 3. p. 7. n. 5. *Suar.* t. 3. de *Relig.* tr. 8. c. 14. n. 8. *Pont.* q. 9. *Scholast.* c. 4. *Laym.* l. 4. tr. 5. cap. 7. n. 13. *Holz.* t. 1. de *præc.* part. p. 485. n. 616. et *Salm.* n. 202. cum *Vasq.* *Valent.* etc. Idem enixè tuelter *P. Conc.* in suo Opusculo (*de Disciplina Apostolica, Monastica Diss. Theol.*), ubi eruditè quidem loquitur, sed plusquam par est invehit contra Religiosos, quodcumque minimum peculium habentes; hos enim vocat (ut refert *P. Cartatinus* p. 81. in alio libro contra *Concinam* edito) filios iræ, filios perditionis, infames violatores paupertatis; ac perinde dicit eos esse in æternæ damnationis periculo, et superiores gravissimi peccati reos esse, nisi studeant vitam communem, ubi collapsa est, restaurare, nec posse Regulares in iis Conventibus bona conscientia manere, ubi non viget vita communis, sed transire debere ad Monasteria vitam communem observantia, sive proprii, sive alterius Ordinis, si aditus pateat; item juvenes Religionem ingredientes, ubi vita communis absolvit, se exponere periculo æternæ salutis: graviterque peccare Superiores eos acceptantes, et qui consilio aut favore illos inducent ad ingrediendum, uti etiam parentes filios ab ingressu pro viribus non avertentes; quia (ut ait), ubi vita communis sublata est, Religion non est Religion, nec status perfectionis, sed confusionis et damnationis. Ita doctus præfatus Auctor, sed nimis severus Judex. At veniamus ad quæstionem; hæc prima sententia probatur ex Decreto Trid. sess. 25. c. 2. de *Regul.* ubi sic dicitur: « Nemini igitur Regularium, tam virorum quam mulierum, liceat bona immobilia vel mobilia, cuiuscumque qualitatibus fuerint, etiam quovis modo ab eis acquisita, tanquam propria, aut etiam nomine Conventus possidere vel tenere; sed statim ea Superiori tradantur, Conventuque incorporentur. Nec deinceps liceat superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad usumfructum, vel usum, administrationem, aut commendam. Administratio autem honorum Monasteriorum, seu Conventuum ad solos officiales eorumdem, ad numerum Superioris amovibiles, pertineat. Mobilium vero usum ita Superiores permittant, ut eorum supellex statui paupertatis, quam professi sunt, conveniat; nihilque superflui in ea sit; nihil etiam, quod sit necessarium, eis denegetur. Quod si quis aliter quidquam tenere deprehensus, aut convictus fuerit, is biennio activa, et passiva voce privatus sit, atque etiam juxta suæ Regulæ et Ordinis constitutiones puniatur. » Secunda vero sententia, quam tenent *Navarr.* *Comment.* 2.

n. 15. *Sa v. Religio*, n. 48. *Sanch. l. c. n. 11. Barb. in c. i. Trd. Cabass. T. J. l. i. c. 22. de Alexand. Confess. Monial. c. 4. §. 2. q. 1 et 4. cum *Pelliz. Rodr. Peyrin. Vill. etc. et P. Milante cum aliis*, dicit Concilium nihil novi statuisse, quām quod de jure communi statutum erat. Præcipit quidem Concilium (ut aiunt), nullum Religiosum posse habere peculium cum dominio utili, ita ut illud sine licentia Prælati distrahere possit, vel saltem nulli licere sine justa causa habere, sed non prohibuit, ut Superior ex juxta causa possit usum peculii Religioso concedere dependenter à suo arbitrio, sicut et usum aliarum rerum Monasterii ipsi concedere potest.*

His tamen non obstantibus, prima sententia probabilius videatur, spectata sanctione Concilii ducor primò ex illis verbis: Ne mini liceat bona immobilia, vel mobilia....etiam nomine Conventū possidere. Ergo non licet qualemque peculium tenere, nec etiam ex consensu Superioris: non enim aliter poterit Monachus dici bona habere nomine *Conventus*, nisi ea concedantur ipsi à Prælato, qui vices Conventus repräsentat. Quod autem dicitur, hoc intelligi sine justa causa, id omnino gratis videtur asseri, tanto magis cùm ibi subdatur, quòd « bona statim superiori tradantur, Conventuque incorporentur; » quod verbum *incorporentur* denotat bona illa fieri communia, et ad usum totius Conventus destinari. Item moveor ex verbis illis: « Administratio bonorum ad solos officiales pertineat; mobilium verò usum ita Superioris permittant, ut nihil quod sit necessarium eis denegetur. » Ergo, quoad stabilia, omnis administratio Religiosis interdicitur: et quoad mobilia, tantum *necessarium* (non verò quod ad delectum, licet honestum, deserviat) statuitur non denegari; quo verbo excluditur administratio etiam mobilium ad usus indeterminatos. Idque confirmatur ex to: *Ne deinceps liceat, etc.* quibus verbis videtur Concilium novum jus statuisse, unde *Laym. l. c. n. 13. infert*: « Proposatum (concilii) fuisse, hujusmodi stabiles redditus, seu annuas pecunias portiones omnino interdicere. »

Ita respectu ad Decretum Concilii; sed ratione consuetudinis, quæ hodie fere in omnibus Religionibus, saltem non reformatis, introducta est, puto cum eidem fautoribus *prima sententia*, ut *Sanch. n. 11. et 14. Laym. n. 13. Less. n. 32. Pal. n. 6. Pontius l. c. Salm. n. 240. Item P. Milante p. 199. cum Nao. Barb. Suar. Az. Cab. Sylo. Wigandt. Beja. Luca. Rodr. Mirandola. Cord. de Alex. Lop. Conrad. Passer. Led. et Mastrio etc. rigorem Concilii hodie temperatum esse, et licere singulis Religiosis ex consensu Superioris peculium habere, ut sibi provideant ad usus necessarios vel honestos; modo sint parati bona à se abdicare ad Superioris nutum, semper ac illis sufficienter subveniatur; nam alias non tenerentur peculium dimittere, dicunt *Salmant. cum Sanch. Less. etc. l. cc.* Libet hīc adnotare responsum datum à Cardinali Bellarmino (ut refert P. Milante in cit. l. pag. 245.) qui cùm rogatus fuisset à Cardinali Gesualdo Archiepiscopo Neapo-*

litano, an moniales, non obstante contraria consuetudine, teneantur exactè vitam communem servare, sic respondit: « Si consuetudo inobservantie est legitimè præscripta, videntur posse excusari illæ, quæ Religionem sic relaxatam invenerunt; nam talis Religio sic relaxata, in qua tantum servantur omnia substantialia, est vera et bona Religio; ergo potest eligi, et qui in ea vivunt sunt in statu perfectionis. » Præfatam autem administrationem peculii ad nutum Superioris, dicunt *Pal. Salm. Pontius, et Sanch.* licitam esse ratione consuetudinis, non solum de bonis mobilibus, sed etiam de immobilibus. Idque videtur confirmatum ex quadam Brevi edito à Bened. XIII an 1724, incipiente, *Postulat humilitati nostræ* (ac in extensum relato ab eodem P. Milante p. 196.), in quo Pontifex, loquens de Religiosis promotis ad aliquam Dignitatem, præcipit « ut omnia bona mobilia, seu immobilia, cuiuscumque generis, quæ eos tempore suæ promotionis penes se, vel alias habere contigerit, exceptis dumtaxat scriptis propriis, etc. Superiori locali resignare tenantur. » Ergo Pontifex, licet expressè hīc non approbet, saltem presupponit tanquam licitum peculium sive mobilium, sive immobilium, quod Religiosi penes se habent.

Hoc quoad peculium bonorum etiam immobiliū; sed quoad peculium mobilium, illud expressè approbatum habetur à Clement. VIII, qui (ut refert P. Milante) anno 1602 per suum Breve Cardinali Gesualdo declarandum injunxit (en verba Brevis) « quod liceat Abbatissæ cuiuslibet Monasterii permettere Monialibus, ut unaquæque earum ex subventionibus, quæ eisdem Monialibus dantur, aliquid expendere possit, absque eo quod per manus Officialium erogetur, et sine onere aliam de eis rationem reddendi; summa autem hæc erit scuti unius quolibet mense pro minutis causis, etc. » Præcepit tamen ibidem Pontifex, « ut imposterum neque ad habitum, neque ad professionem aliqua recipiatur, nisi sub integra reformatione vitæ communis. » Sed, cùm rursus ab hoc ultimo Moniales reclamassent, idem Clemens aliud edidit Decretum, quo sic declaravit: « Moniales verò, quæ... imposterum admittentur in iis Monasteriis, in quibus subventiones retinentur, nullatenus invitare cogantur ad vitam communem. » Ergo ex hoc Decreto Pontificis vita communis non pertinet ad essentiam voti paupertatis, et peculia ex consuetudine ritè permittuntur. Id ipsum confirmatur pro Religiosis ex alio Brevi Innocent. XI edito an. 1691, approbante Constitutiones Ordinis S. Mariæ de Mercede, jam priùs approbatas à novem aliis Pontificibus; in iis autem Constitutionibus (*Dist. 3. c. de voto paupert.*) sic statutum erat: « Sancimus, ne quis Fratrum professorum aliquid proprium habeat, neque pecunias, neque vasa argentea, etc. neque illa expendat absque sui Prælati licentia... Attendant autem Fratres nostri, quod singulis annis semel omnia, quæ in usu retinent, Commendatoribus suis exponant, et realiter exhibeant, eorum dispositioni relinquendo, et speciale lichen-

» tiam utendi eis accipient à Prælato. « Ergo cum licentia bene poterant retinere et expendere.

Cæterum (ut proferam quid ego sentio super hac re), licet præfatam secundam sententiam probabilem censem, imo probabiliorem, ratione consuetudinis universaliter introductæ: attamen in praxi omnes Prælati tanquam certum sibi persuadeant, quod si usum peculii in Monasteriis de novo introducant, vix nomen paupertatis ibi supererit, et ex hoc innumera mala communitali quoad observantiam supervenient. Quapropter, etiamsi ipsi à peccato gravi excusari possunt, usum peculii concedendo, respectu voti paupertatis, non tamen excusabuntur ob Regulæ relaxationem, cui hac concessione procul dubio operam dabunt.

Omnes autem convenient, quod in iis Conventibus, in quibus non observant vita communis ob paupertatem, vel incuriam Superiorum subministrandi subditis necessaria, possint concedi peculia ad nutum Prælatorum. Ratio, quia Tridentinum tunc præcipit Religiosis vitam communem, cum à Conventu *Nihil* (eis) quod sit necessarium denegetur. Ita *Potest*. *Fagn.* de *Alexand.* l. c. communiter.

Hinc infertur I. cum *Pell. Val. Lop.* et *Potest.* n. 1078. in dicto casu non peccare (saltē graviter) Religiosum, qui peculium retinet, non in communi deposito, sed in sua cella cum licentia Prælati dependenter ab ejus arbitrio; quia tunc substantia paupertatis jam servatur.

Infertur II. non posse Regulares vitam communem recusare, si superiores illam erigere velint, ut de *Alex. c. 4. §. 2. Q. 2. cum Suar. Less. Nav. et Potest. n. 1087. cum communi.* Ratio, quia licet vitam communem non servare non sit contra votum paupertatis, est tamen contra votum vitam communem respuere, quia est habere bona independenter à voluntate Superiorum. Dicunt tamen *Less. et Peyr. cum de Alex. l. c. Q. 111.* quod Religiosus non tenetur tradere peculium suum Prælato, qui velit illud in usum Monasterii convertere, nisi ei constet quod Prælatus suis necessitatibus sufficienter aliunde providebit.

Infertur III. quod, si Religioso relinquatur legatum cum conditione ut illud possideat independenter ab arbitrio Superiorum, tunc certè peccabit Religiosus contra votum paupertatis, si sic retineat; sed legatum valebit in favorem Monasterii, quia illa conditio tanquam turpis rejicitur. Ita de *Alex. ib. Q. V. cum Graff. et aliis communiter.*

16. — « 1. Non repugnat voto paupertatis, quod Religiosi habent bona in communi, etiam immobilia. * (*Extrav. Ex iis de Verb. signif. et Trid. sess. 25. c. 3. de Regul. Vide Salm. tr. 12. c. 2. n. 164. Potest tamen Papa, justa urgente causa, dicta bona in aliud opus piūm transferre. Salm. d. n. 164. cum Pal. Lug. et Less.*) * Imo sine consensu Papæ non possunt se obligare communitali, quod ea nanquam sint acquisituri, quia præjudicarint immunitati ecclesiasticæ. *C. Lug. Resp. mor.*

» l. 3. d. 8. Neque possunt fructus, seu redditus à donatore destinatos ad ea emenda, applicare ad usus alios, v. g. solvenda debita, etc. ib. d. 10.

« 2. Non repugnat paupertati, si Religiosis detur villa, vel alias locus administrandus nomine Monasterii, idque in Monasterii commodum. Imo nec repugnat, si detur in commodum vel incommodum ipsiusmet Religiosi aliquod ecclesiasticum Beneficium. Quo casu competit ei administratio reddituum, quos ad suū sustentationem, piasque causas applicare potest juxta Canonum concessionem: quod reliquum est, pertinet ad Ecclesiam, vel Beneficium, cui servit: ac consequenter donationes de redditibus Beneficii factæ ab eo in usus non pios invalidæ sunt, et contra justitiam, neque accipientes possunt tutæ conscientia retinere. *Suar. t. 4. de rel. l. 5. Mol. 267. etc.* communiter. Ratio est, quia non habet dominium dictorum reddituum. *C. Lug. de just. t. 4. d. 4. s. 1. Nihilominus Wadding.* apud *Dian. p. 8. t. 6. R. 133.* probabile censem, quod, etsi illicitæ, validæ tamen sint istæ donationes; idemque multo magis de donationibus Episcoporum regularium censem cum eodem *Dian. l. c. R. 132. et contra Sanch. Suar. etc.* Ad Monasterium verò omnia alia pertinent, quæ aliunde quam ex Beneficio, acquiruntur, nisi ex consuetudine cedant Ecclesiae. *Nav. Az. t. 1. l. 12. c. 10. q. 6 et 7. Mol. Laym. l. c. Vide Trid. sess. 25. c. 2. de Regul.*

« 3. Non tantum jure antiquo, sed etiam post Tridentinum, probabile est, Religioso in Monasterio, vel juxta illud manenti annuatim assignari posse redditum, ut ex eo vivat suo modo, et incommode, revocabiliter tamen ad nutum Prælati: similiter Monialibus victum præberi posse, ita ut ipsæ sibi labore manuum vestes comparent. Ita contra *Azor. Less. et Mol.* docent *Sanch. l. 7. mor. c. 22. Tan. Laym. l. 4. c. 7.* Qui addit, talem consuetudinem, ubi viget, non damnandam: probat tamen tolli debere, si commode possit, monetque, non sine urgentissima causa introducendam.

17. — « 4. Peccat contra paupertatem Religiosus, si quid, seu domi, seu foris, etiam ex iis quæ ad victimum et vestitum pertinent, sine Superioris consensu expresso, tacito, vel præsumpto, accipiat, retineat, absumat, permuteat, alteri donet, vel accommodet. Ita *Less. l. 2. c. 41. d. 8. et d. 9. n. 79. Sanch. 7. mor. c. 19. n. 53. et c. 21. n. 32. Suar. t. 3. de rel. l. 8. c. 11. Laym. l. 4. t. 5. c. 7. Az. t. 3. l. 12. c. 12.*

« Dixi, sine consensu tacito: quia, si Prælatus sciat subditum aliquid accipere, retinere, vel expendere, et non prohibet, cum facile possit, tacite consentire et approbare videtur. Unde *Sanch. 6. mor. c. 19.* ait, si in aliqua Religione consuetudo viget aliqua recipiendi, vel expendendi sine licentia, id excusari per tacitam licentiam Prælati, qui id tolerando, consuetudinem rationabilem declarat. * (*Salmanticens. de Restitution. cap. 6. n. 25. cum Pal. Pell. Fag. Boss. etc.*) * Et si

» Prælatus subditio donet, vel donari permittat imagines, ro-
» saria etc., sciens non indigere iis omnibus ad proprium usum,
» tacitè facultatem concedere censemur donandi aliis, ut notat
» Laym. Monet tamen Less. talem consensum non præsumen-
» dum, nisi in rebus parvis, crebrò occurrentibus.

« Dixi 2. vel præsumpto: hic enim locum habet cùm res urget,
» superiorque non est præsens. Ad hunc autem, ut vult Sanch.
» et Bon., non sufficit quòd superior libenter concedet, si pe-
» teres (aliquin omnes donationes à Prælatis permitti solitæ
» licentia sine venia: quod cederet in eversionem disciplinæ
» regularis), sed requiritur ut ipse censeatur concedere, quamvis
» non petas, et nolit in iis circumstantiis te petere. Addunt
» tamen Suar. et Less. excusari à mortali, si præsumatur affec-
» tus Superioris libenter rem concessuri, si rogaretur. Ratio
» est, quia tune censemur rem habere ex voluntate superioris
» saltem virtuali, quæ in illo affectu latet; ideoque, si Superior
» tantum sit invitatus quoad modum, veniamiter quidem peccari,
» non tamen contra paupertatem docent Suar. Sanch. Laym. l. 5.
» tr. 5. c. 7. »

18. — Quæritur igitur, an licet Religioso res alienare, vel
accipere ex licentia præsumpta? Affirmant DD. communiter, si
licentia præsumatur de præsenti; ex voluntate actuali vel vir-
tuali Superioris. Imò Lug. D. 3. n. 125. et Salm. tr. 13. de Rest.
c. 6. n. 72. dicunt sufficere ad non peccandum, saltem graviter,
contra votum paupertatis, ut Superior non habeat hic et nunc
voluntatem omnino repugnantem quoad substantiam, licet sit
invitus quoad modum. Hinc infertur excusari saltem à mortali
(ut aiunt Less. l. 2. c. 41. n. 79. et Salm. n. 71. cum aliis com-
muniter) Religiosum, qui noverit Superiorum erga ipsum ita
esse affectum, ut si hic sciret, libenter licentiam concederet,
vel saltem non graviter repugnaret. Idem dicunt Salm. ib. et Lugo
n. 126. si datio vel acceptio cederet in utilitatem Monasterii.
Item, si Superior non possit facile adiri, et urgeat causa aliquid
acciendi, vel alienandi, ut Cont. Tourn. t. 3. p. 81. Less. et
Salm. ll. cc. ac Holzm. t. 1. de Pr. Partic. p. 483. n. 603. cum
communi. Advertunt tamen Elbel. t. 2. p. 632. n. 654 et Lugo
n. 128. cum Suar. et Sanch. quòd Religiosus post talem accep-
tionem tenetur, si commode potest, rem Prælato manifestare,
ut deinde licet posset eam retinere. Idem ait Elbel p. 631. n.
640. Si superior de facili soleat licentiam concedere pro quibus-
dam rebus, maximè esculentis et poculentis; sed in Monasteriis
bene ordinatis non solent passim tales licentiae concedi, ut ait
Less. l. c. nisi pro rebus minimis, et crebrò occurrentibus.

Hæc docent præfati AA. quando agitur de licentia præsumpta
de præsenti. Sed magna questio est, an peccet Religiosus contra
votum paupertatis, quando aliquid accipit, aut dat, ex licentia
interpretativa, sive præsumpta de futuro, scil. præsumendo quòd
Superior annueret, si rogaretur? Prima sententia, quam tenent
Holz. p. 482. n. 599. Elb. pag. 631. n. 639. Pal. tr. 16. D. 3.

p. 23. n. 8. cum Nao. Azor. Suar. Val. et P. Nao. item Tolet. et
Rosell. ap. Sanch. Dec. l. 7. c. 19. n. 13. et Pelliz. Rodr. ac
Bassæus ap. Salm. de Rest. tr. 13. c. 6. n. 67. negat talem Re-
ligiosum peccare, saltem mortaliter. Hocque dicunt procedere
Holzm. Elbel, Sanch. et Pal. ll. cc. cum Suar. Nao. etc. non
solum si ille certe, sed etiam si probabilitè crederer Superio-
rem licentiam concessurum, nisi (bene excipit Sanch.) in aliqua
communitate observanti vigeat præceptum, ut licentia expressè
petantur. Hanc sententiam docet etiam D. Th. 2. 2. q. 32. a. 8.
ad 1. ubi ait: « Si verò non habet dispensationem (Religiosus
» à Prælato) commissam, quia nihil proprium habet, tunc non
» potest facere eleemosynam sine licentia Abbatis, vel expressè
» habita, vel probabiliter præsumpta. » Idemque tradit in 4.
D. 15. q. 2. a. 5. q. 4. ubi dicit: « Non esse proprietarium Reli-
» giosum, qui donat aliquid ponens spem in ratihabitione Præ-
» lati. » Ratio, quia ad non peccandum contra votum paupertatis
ea sufficit licentia, quæ efficit ut acceptio non fiat nomine pro-
prio, sed cum dependentia à voluntate Superioris. Idque confir-
matur ex l. 46. §. 7. de Furto (cujus verba retulimus l. 3. n. 700.
» Quæritur hic), ubi dicitur non esse reus furti, qui aliquid
accipit probabiliter credens dominum consensurum, si peteret.
Sicut igitur talis accipiens ex præsumpta consensu domini fu-
turo non lèdit justitiam; ita Religiosus non lèdit votum pauper-
tatis, quia accipiendo ex præsumpta ratihabitione Superioris,
jam dependenter accipit.

Secunda verò sententia tenet Religiosum accipientem, vel
dantem ex tali licentia interpretativa, peccare contra votum, et
hanc sequuntur Sanch. Dec. l. 7. c. 19. n. 15. Less. l. 2. c. 41.
n. 79. Lug. D. 3. n. 124. Salm. de Rest. c. 6. n. 70. cum Bon.
Vill. et Garcia. Ratio, quia aliud dicendum (ut aiunt) quando
licentia requiritur ad honestatem actus, aliud quando requiritur
ad ejus valorem; quando enim licentia requiritur ad honestatem,
sufficit licentia Superioris interpretativa, sive ratihabito de fu-
turo, quando vero consensus Superioris requiritur ad valorem
actus, tunc omnino requiritur voluntas Superioris actualis, vel
saltem virtualis, nec sufficit ejus voluntas præsumpta de futuro:
sicut non sufficit, ut quis Confessiones excipiat, vel ut carnes
comedat in diebus vetitis, eò quòd Superioris licentiam concede-
rent, si peteretur. Nec officit paritas furti; respondet enim Lugo
n. 127. quòd ibi bene sufficit ad excusandum accipientem, ut rem
accipect non invito domino; sed ad valorem actus dandi vel acci-
pendi requiritur in Religioso licentia Superioris de præsenti,
cum tales actus à Religioso exerciti non sint validi, nisi depen-
denter à Prælati voluntate.

Sed, his non obstantibus, probabilior mihi videtur prima hœc
Sententia, et pace tantorum: DD. hujus secundæ sententiæ, puto
eos non attigisse punctu quæstionis, in qua agitur non de va-
lore, sed de honestate actionis. Confundunt enim adversarii va-
lore actus cum honestate illius; nam ratio ipsorum probat qui-

dem actum Religiosi non esse validum, nisi postquam Prælatus illum ratum habuerit; quia certum est (ut diximus de *Contr.* l. 3. n. 769. 2. *Sed dubitatur*), quod ad valorem contractuum non sufficit voluntas interpretativa, sed requiritur voluntas contrahentium actualis, aut saltem virtualis de præsenti: et ideo recte dicitur Sacerdos non posse validè absolvere, nec alius edere carnes in diebus vetitis, nisi habeant concessionem Superiorum, saltem præsumptam de præsenti, eo quod revera nec Sacerdos validè absolvit sine jurisdictione de præsenti collata, nec alius licet vescitur carnibus die vetito, nisi jam per dispensationem sit à lege absolutus. Non autem probat ratio allata actum Religiosi accipientis ex licentia interpretativa esse illicitum, et contra votum paupertatis; ad agendum enim contra votum requiritur, ut ipsi contrarii fatentur, quod Religiosus agat nomine proprio, et independenter à voluntate Superioris. Non autem agit nomine proprio, et independenter, qui accipit ex consensu Prælati prudenter interpretato, quia tunc verè cum dependentia agit.

Nec obstat 1. dicere quod, cùm actus sit invalidus, ideo est illicitus; prout Sacerdos ideo illicitè absolvit cum facultate Episcopi præsumpta de futuro, quia invalidè absolvit. Sed dispar est ratio casus hujus à casu nostro; nam ibi honestas actionis pendet ab ipsis validitate; sed hic honestas acceptioonis non pendet ab ejus valore, sed pendet à non agendo nomine proprio et independenter; hoc solum enim lèdit paupertatis votum; et sic in nostro casu bene poterit esse licitus actus accipiendo hīc et nunc, cùm fiat dependenter à consensu præsumpto Superioris, quamvis hīc et nunc invalidus sit, et erit, si Superior non annuet: sicut aliquis in bona fide contrahens matrimonium cum impedimento, licet quidem contrahit, quamvis invalidè. Nec obstat 2. dicere, quod, si nostra sententia in praxim deduceretur, locus daretur relaxationi; vix enim esset casus, quo non posset subditus facile præsumere concessionem licentiae, si peteret, saltem à Prælati majoribus, si inferior negaret. Sed respondetur primò, advertendum in hujusmodi acceptioibus ex licentia præsumpta, ut plurimum accipientes non excusari à culpa veniali, cùm Prælati plerumque sint invitati quoad modum, si non ad substantiam. Præterea advertendum hujusmodi licentias non esse facile præsumendas, nisi habeatur certitudo, vel saltem certa probabilitas de ipsarum concessione, dum recte notat *Tourn.* t. 3. p. 81. in illis sumopere cavendum, ne præsumantur quæ præsumi non debent; imò nec semper quæ sub oculis Prælati fiunt, ab eo tacite approbata esse censenda; plerumque enim Superioris aëgre coguntur plura tolerare, quæ vident fieri contra ejus voluntatem. Præterea licentiae, quæ à Prælati inferioribus negantur, vix præsumi possunt concedi à majoribus, dum ipsi, ad justum regimen servandum communis, vix concedunt quæ ab inferioribus denegantur. Ideo ipsi in talibus licentii præsumendi

sunt invitati quoad substantiam; nam, si res sint parvi momenti, cùm Prælati majores non se ingerant in hujusmodi levioribus causis, non adest prudens præsumptio de ipsarum concessione; si autem res sint magni momenti, quoad eas (ut ait *Holzm.* n. 602.) non suffragatur licentia præsumpta, alias datur ansa ad res etiam majoris momenti sine expressa licentia accipiendo et retinendas, quod cederet in grave detrimentum religiosæ paupertatis.

19. — « 5. Contra votum paupertatis peccas, si quid ex rebus in usum tuum concessis, in aliud usum expendas, aut culpabiliter amittas, vel destruas lata culpa. Ratio est, quia in iis tantum habes usum facti, idque precario, quandiu superiori videbitur; estque actus dominii, posse rem arbitratu suo destruere; *Sanch.* c. 19. *Laym.* n. 6. *Less.* n. 79.”

20. — Notandum I. Quod Religiosus, licet non possit donare, nec remittere sibi debita, ex communi cum *Salm.* tr. 13. de *Rest.* c. 6. n. 41. nec renunciare legata sibi relicta, sive mercedes suis laboribus debitas, quia horum jus immediate Monasterium acquirit, ut dicunt *Sanch.* l. 7. c. 12. à n. 55. et de *Alex.* c. 4. §. 2. Qu. 7. potest tamen Religiosus non acceptare munera; nam votum paupertatis obligat ad non alienandum acquisita, non vero ad acquirendum quæ nondum acquisivit. Ita *Sanch.* Dec. c. 19. n. 75. *Salm.* ib. n. 23. cum *Lugo*, et *Pelliz.* Hinc volentem dare centum tibi Religioso, bene potes rogare ut det tuo consanguineo, vel amico; *Salm.* ib. cum *Lugo*, *Trull.* *Sanch.* etc. et *Tourn.* t. 3. p. 80. n. 10. qui addit Religiosum nolentem sine justa causa acceptare quod sibi offertur, peccare contra caritatem, impediendo bonum suæ Religionis, non vero contra justitiam.

21. — Notandum II. Quod Religiosus sine licentia potest facere donationes remuneratorias ex bonis sibi concessis ad usum, quia tales donationes sunt quasi debiti solutiones; *Salm.* l. c. n. 24. cum *Rod.* et *Vill.* Imò potest plus donare quam accepit, usque ad excessum quartæ partis, ut *Salm.* ib. quia postulat gratitudo, ut semper plus reddatur quam sit acceptum, prout dicunt *Sanch.* *Barb.* *Nav.* *Dian.* etc. ex *S. Th.* apud *Salm.* d. c. 6. n. 92.

22. — Notandum III. Quod, licet Religiosus non possit testari ullo modo, ut est communis cum de *Alex. Conf.* Mon. c. 4. §. 1. q. 2. si tamen petat licentiam donandi aliquid post suam mortem, et Prælatus id promittat exequi, dicit de *Alex.* §. 3. q. 11. tunc teneri Prælatum stare missis. Sicuti, si dominus aliquid promittat servo, tenetur servare, ut docent *Less.* et *Mol.* cum *Sanch.* l. 7. c. 9. n. 13.

23. — Quæritur hic 1. an Religiosus possit sine licentia donare, quæ parcii vivendo sibi subtrahit ex rebus sibi concessis ad usum? Affirmant *Val.* *Rodr.* *Arad.* *Sylo.* *Dian.* etc. apud *Salm.* d. c. 6. n. 26. At licet id probabile putent *Salm.* modò sit de rebus, quæ usu consumuntur, cùm in iis usus et dominium minime distinguantur, probabilius tamen respondendum

esse dicunt, quod si Religioso ad suam sustentationem certa quantitas ita assignetur, ut nec Monasterium teneatur aliud ei præstare, nec ipse rationem reddere; tum sive is intra claustra commoretur, sive extra, quidquid sibi de illa portione subtraxerit, poterit ad suum beneplacitum erogare, modo eroget ad honestum usum. Secus vero, si nulla certa quantitas ei assignetur, sed omnia necessaria à Monasterio subministrantur; quia tunc non præsumitur, sicut in primo casu, Prælatus licentiam concedere. Ita Sanch. Dec. l. 7. c. 19. n. 100 et 101. Salm. l. c. cum Abul. Pal. Garc. Mol. Vill. ac Holz. n. 615. cum aliis communiter.

Ab auctoribus autem communiter permittitur Religiosis, qui cum debita licentia vivunt extra Conventum, elemosynas moderatè facere ex iis, quæ à Monasterio, vel ab aliis eis subministrantur ad victimum. Item permittitur Religiosis elargiri, cui velint, suas pitantias, quæ limitatè eis præbentur, ut ova, carnes, etc.: ita Sylo. S. Anton. Arag. etc. cum de Alex. c. 4. §. 4. q. 5. nisi Superior expressè id vetaverit. Præterea, permittitur eis succurrere pauperi magna paupertate laboranti ex bonis Monasterii, quando aditus Superiori non patet: item permittitur leves donationes facere amicis et consanguineis in signum gratitudinis, vel debite amicitæ, vel ad conciliandum aliorum amorem erga Religionem. Ita Salm. n. 31. et Croix l. 4. n. 123. cum Suar. et Pal. Permitit etiam Bordon. de Paup. Rel. c. 20. n. 32. Religiosis, dare aliquid esculenti vel poculenti pauperibus, quia in his Prælatus præsumitur consentiens.

24. — Quæritur 2. quænam quantitas requiratur, ut Religiosus eam expendens sine licentia peccet graviter? Ex Nav. Azor. Graff. etc. Pal. tr. 16. D. 3. p. 20. n. 3. Sanch. l. 7. c. 20. n. 3. assignant pro materia gravi quatuor argenteos. Plus vero Conventibus pinguisbus; et adhuc plus, si res non sit ex pecunia, sed ex vestibus, libris, et similibus. C. de Lug. de Just. D. 3. n. 173. pro Conventibus mediocriter opulentis assignat 7 vel 8 argenteos, si accipientur à Religioso ex destinatis ad ejus usum; et plus, si res surripiatur ad usum proprium, et remaneat in Communitate. Si vero res surripiatur ex rebus communibus Monasterii, et detur extraneis, putat sex argenteos esse materiam gravem. Plus tamen requirunt Ledesma, et Cenedo apud eundem Lugo n. 170; nam censem non esse mortale accipere 8 vel 9 argenteos ex rebus quæ usu non consumuntur; modo id non plus quam semel aut bis fiat in anno. Alii, ut Sot. et Rodr. ap. Salm. d. n. 47. (et Arag. putat probabilem) dicunt requiri ad materiam gravem duos aureos. Alii demum quoad gravitatem materiæ putant ut Rebell. Fagund. etc. apud Croix l. 4. n. 133. idem dicendum esse de furtis religiosorum, quod dicuntur de furtis filiorum, juxta dicta de 7. Pr. l. 3. n. 543. Et consentiunt Holz. n. 595. ac Elbel p. 633. n. 646. cum Henno et aliis, dicentes quod Religiosi furantes materiam communiter gravem, nisi furtum redundet in grave damnum Monasterii, peccabunt quidem contra votum paupertatis, sed non contra justitiam; unde non erunt obstricti ad

restitutionem. Sed probabilius id negandum, scil. requiri in Religiosis ad peccandum graviter, ut eam surripiant quantitatem, quæ requiritur in filiis; ita Lug. D. 3. n. 172. et Sanch. Dec. l. 7. c. 20. n. 3. Ratio, tum quia filii censentur quasi in spe dominii bonorum parentum, non autem sic Religiosi, qui non possunt Monasterio succedere; tum quia parentes in furtis filiorum sunt inviti respectu ad detrimentum temporale, sed Prælati in furtis Religiosorum sunt inviti etiam respectu ad eorum detrimentum spirituale; unde facilius præsumuntur inviti Prælati quoad furtam Religiosorum, quam parentes quoad furtam filiorum; tanto magis, quia filii bene sunt capaces possidendi, non autem Religiosi, qui voto paupertatis obstringuntur.

Cum autem donatur res Religioso ejusdem Conventū, certè plus requiritur, ut censem Salm. n. 47. cum Suar. Hinc dicit ib. Coriolanus, quod ex rebus ad usum concessis donatio 12 regalium tunc non esset materia gravis, Ledesma extendit ad vigenti argenteos; imò Lug. Sanch. Pell. Rodr. et Anton. à Sp. S. apud Salm. l. c. aiunt quod, si res non sit pecunia, nec etiam valor 5 aureorum, tunc non erit gravis materia. Si vero accipiatur aliquid ab extraneis ad aliis præstandum, adhuc plus requiritur; tunc enim Garcia cum Pal. Leand. Dian. etc. apud Salm. n. 47. assignant pro materia gravi valorem majorem 60 argenteis. Regulariter autem non peccat graviter Religiosus clam accipiens, ex gratiæ librum ad usum temporalem, etiam diuturnum, sed non in perpetuum; quia tunc Prælatus non censetur invitus quoad substantiam, sed tantum quoad modum. Ita Salmant. num. 49. cum Suar. Azor. Pel. Vil. etc.

25. — Quær. 3. an Religiosus res paulatim accipiens sine licentia, peccet graviter, si furtula ad magnam quantitatem perveniant, et teneatur ad restitutionem? Negant Nav. Tol. Fill. Gran. Rod. Dian. etc. atque probabile vocat Pelliz consentique in aliquo Lugo, judicans raro contingere, quod Religiosus, modica accipiendo sine animo pervenienti ad magna, graviter peccet, quia Prælati contra tales nunquam graviter offenduntur. Attamen verius affirmant Salm. de Rest. c. 5. n. 53. cum Sanch. Bon. Vill. Garc. etc. quamvis majorem requirant quantitatem pro materia gravi. Bene tamen admittunt n. 55. cum aliis, hæc furtula non coalescere, si inter ea intercedat magna interpolatio: hæc autem, ut magna reputetur, Sanch. requirit spatium anni; sed Salm. d. n. 55. in fine cum Fill. Dian. Garc. et Ant. à Sp. S. putant sufficere spatium mensis. Vide dicta de Furto. l. 3. n. 530. Admittunt item Salm. n. 58. cum Sanchez, Pal. Bon. Lug. Pell. etc. non esse mortale surripere comestibilia per plures vices, etiamsi perveniant ad magnam quantitatem (modo a Religioso non reserventur, ut Salm. n. 57. et modo damnificatio Conventū non sit nimia, et in re extraordinaria, et pretiosiore, ut notat de Alex. c. 4. §. 1. q. 5. cum Suar.); Ratio, quia præsumitur tunc adesse tacita licentia Prælatorum.

26. — Quær. 4. an Religiosus impotens ad restituendum ali-

quod debitum suo Monasterio, teneatur ex sibi datis ad usum) Affirmant *Lug. Bon. etc.* Negant vero *Pell. Fag. Leone, etc.* Et probabile putant *Salm. n. 236*, quia minimè præsumitur velle Prælatus obligare subditum cum tanto incommodo; et vere est probabile, si res datae sint ad usum necessariæ.

27. — Quær. 5. an peccet Religiosus si ad mutuum det sine licentia res sibi ad usum concessas? Affirma, sed non graviter, si tutus sit de restitutione, ut tenent *Laym. Sanch. Peyr.* quos supra sequitur *Dian. R. 14.* et *de Alex. c. 4. §. 1. q. 9.*

28. — 6. Item peccas, si quid abscondas, ut illud liberæ dispositioni Superioris subducas. Nec Procuratores, OEconomi, Administratores, Prælati inferiores quidquam possunt expendere, contra quam regula Ordinis, voluntas Superiorum, vel consuetudo postulat. Ratio est, quia non sunt domini bonorum communium, sed tantum administratores. *Laym. n. 8.* ex *S. Thom.*

29. — 7. « Si Prælatus permittat subdito, ut bona ex quamcumque causa aut titulo provenientia, in usus vanos, turpes, aut illicitos expendat, aut superflua, pretiosa, et statum suum decentia penes se habeat, peccat et Prælatus, et subditus contra votum paupertatis; estque talis donatio, seu alienatio irrita, et restitutioni obnoxia. *Nao. Syl. Vald. Mol. t. 2. d. 276. Azor. Less. d. 9. Sanch. Laym.* Quia Prælatus non potest dare veniam majorem quam ipse habet: ipse autem, cum non sit dominus, non potest bona suo arbitrio, et inutiliter expendere, sed tantum in Religionis necessitatem et utilitatem. *V. Lug. de Just. d. 3. s. 7. n. 11.* »

30. — Super hoc puncto I. Quæstio est, an licentia à Prælato data Religioso expendendi aliquid expressè ad usus illicitos, de se invalida sit. Affirmant cum *Bus. h̄c Nao. Pal. Sanch. ap. Croix l. 4. n. 114.* et hoc absolute tenent *Salm. de Rest. c. 6. n. 82.* cum communi, ut asserunt. Ratio, quia Prælatus non est dominus, sed simplex administrator bonorum Monasterii. Rectè tamen concedunt *Salm. n. 83. cum Pal. Suar. Az. etc.* validam esse licentiam datam retinendi superflua sine notabili excessu; quia alter res magnis scrupulis esset obnoxia. At contra *Lugo de Just. D. 3. n. 137. cum Less. Az. Tab. et S. Ant. Syl. Turrecr. Fab. etc.* apud *Croix l. c.* tenent licentiam esse validam, quamvis illicitam: si enim, inquit isti, Superior licentiam daret ad emenda superflua, quis dicet emptionem esse invalidam? idem censem *Elb. n. 666. et Holz. n. 604. cum Ills.* dicentes Religiosum, qui habet superflua ex licentia, peccare quidem contra paupertatem, cum votum paupertatis obliget, non solùm ad accipendum cum licentia; sed etiam ad non habendum superflua; sed non peccare contra justitiam, nec esse proprietarium, quando habet cum licentia, quæ nullo jure habetur esse invalida, nisi vertat in grave damnum Monasterii. Hanc sententiam non audeo omnino reprobare propter auctoritatem tantorum DD. Sed prima sententia mihi omnino arridet; nam ut aiunt *Less. l. 2. c. 41. n. 79.*

Salm. n. 85. Ronc. Cons. 25. n. 4. et alii plurimi, Superior non est dominus, nec aliam habet facultatem super bona Monasterii, nisi in quantum Canones et Religio ei concedunt: sed non potest dici concedere ipsi facultatem dandi licentiam ad usus illicitos vel superfluos, neque sacros Canones, cum ex iis contrarium eruantur, ut habetur ex *Clement. I. de Statu Monach.* ubi expresse prohibentur omnia superflua; neque Religionem, quæ nunquam censem id concedere in exitium spirituale suorum filiorum.

31. — II. Quæstio est, an, cum Prælatus dat licentiam generalem Religioso ad expendendam aliquam summam ad suum libitum, si iste illam eroget in usus turpes, aut vanos, peccet contra votum paupertatis, et teneatur ad restitutionem tam ipse, quam accipiens? Prima sententia affirmat. Ratio, quia neque superior intendit tunc licentiam dare ad usus illicitos, neque ipse superior posset hanc licentiam concedere, cum sit merus administrator. Ita *Syl. Pal. Mol. Sanch. etc. ap. Croix l. 4. n. 113.* Et hanc probabiliorē putant *Salm. de Rest. c. 6. n. 85.* et *Lugo* vocat communem *D. 3. n. 11.*

Juxta autem hanc sententiam, dicunt *Sanch. Pell. Mol. Reb. etc.* cum *Salm. ib. n. 106.* quod ille, qui male accepit rem à Religioso, jam bene satisfacit, si ipsi Religioso rem restituit, quia ponit rem in eodem statu in quo inventit: modo ipse (excipliunt *Salm. ib. cum cit. DD.*) non timeat Religiosum re illa abusurum.

Secunda tamen sententia contradicit, et hanc tenent *de Alex. Conf. Mon. cap. 4. §. 4. Q. 9.* cum *Bord. Suar. Bann. Lopez. Hurt. Med. Pelliz. Reb. Salas, etc.* apud *Salm. n. 84.* probabilemque hanc vocant *Lugo D. 3. n. 137. Dian. Sayr. Mach. etc.*, et huic adhæret *Croix l. c.* dicens non obstare, quod superior non sit dominus; nam respondet cum *Reb.* saltem Monasterium esse dominum, ut possit disponere de bonis suis ad omnes usus: et saepè præsumi Monasterium consentire, quod subditi expendant in quibusvis usibus maluerint id, quod generaliter est eis concessum ad expendendum, ne pericitetur fama subditi, aut superioris, ut dicit *Reb.* Deinde dicit *Lug.* quod, licet superior sit simplex administrator, nullo jure tamen seitur suam protestatem esse restrictam ad solos usus licitos concedendos. Et, ut dicunt *Bann. Lop. Reb. et Salas ap. Lug. n. 142.* (et hoc ipse non putat improbable) non est censendum, quod superior dans licentiam, eam limitet tantum ad usus licitos; quia ipse dando licentiam generalem, vult et potest tollere impedimentum, quod subditus habet ex licentiæ defectu ad expendendum. Pari modo ac si Pontifex dispenset cum consanguineis ad Matrimonium, non solùm dispensat ad actum conjugii, sed tollit malitiam incestus, etiam quoad copulam illicitam (ut tenent *Lug. n. 133. et Sanch. de Matr. l. 7. D. 67. n. 8. cum Met. Gutt. Manuel. Led. Lamas, etc.* Modo Episcopus, cui commissa est dispensatio, jam dispensarit, ut verius dicit *Sanch. n. 9. contra Major et Gall. ap. Croix*). Item, si Papa dispenset ad carnes in Qua-